

PRESUDA u predmetu porodice pok. Alije Čardaklije

Sudija podgoričkog Osnovnog suda Nataša Bošković donijela je 25. decembra 2006. presudu u predmetu po tužbi supruge, dvije kćerke, sestre i brata pok. Alije Čardaklije koji je 23. maja 1992. godine protivzakonito lišen slobode u Herceg-Novom i 25. maja 1992. deportovan u koncentracioni logor vojske bosanskih Srba u Foču, gdje je ubijen. Njegovo tijelo je pronađeno, identifikovano i konačno sahranjeno tek 2005. godine.

Presudom je djelimično usvojen tužbeni zahtjev i dosuđeno supruzi i kćerkama po 25.000 eura naknade nematerijalne štete po osnovu smrti bliskog lica. Kćerkama je dosuđeno i 18.000 eura, odnosno 29.000 eura po osnovu naknade materijalne štete zbog gubitka izdržavanja, a zahtjev supruge po istom osnovu je odbijen.

Odbijeni su i tužbeni zahtjevi tužilaca za naknadu nematerijalne štete po osnovu straha i povrede prava ličnosti, diskriminatornog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja tužene RCG prema tužiocima zbog uskraćivanja informacija i nesprovođenja istrage o zločinu i sudbini Alije Čardaklije u trajanju od 1992. godine do danas.

U potpunosti su odbijeni tužbeni zahtjevi sestre i brata za naknadu nematerijalne štete, jer je procjenjeno da između njih i pok. Alije Čardaklije nije postojala trajnija zajednica života.

Na presudu su se žalili i tužioci, kao i tužena RCG.

Pored toga što je u Presudi utvrđena odgovornost tužene za protivpravno lišenje slobode i smrt Alije Čardaklije u logoru neprijateljske vojske u koji su ga protivzakonito izručili službenici tužene RCG, što je zakonito odbijen prigovor zastarelosti i u potpunosti usvojen zahtjev za naknadu materijalne štete kćerki Alije Čardaklije, u Presudi uopšte nije obrazloženo odbijanje tužbenog zahtjeva tužilaca za naknadu nematerijalne štete zbog:

- a) pretrpljenog straha;
- b) povrede prava ličnosti tužilaca u vidu diskriminatornog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja tužene prema njima zbog nesprovođenja istrage i krivičnog gonjenja odgovornih lica za prinudni nestanak pok. Alije Čardaklije.

Odbivši da navedene zahtjeve tužilaca procjeni primjenjujući međunarodne standarde ljudskih prava koji su obavezujući i za tuženu Republiku Crnu Goru kao što su:

- čl. 7 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima,

- čl. 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima,
- čl. 5 i 2 Evropske konvencije o ljudskim pravima,

i tumačenje navedenih odredbi u praksi Evropskog suda za ljudska prava i Komiteta za ljudska prava, kako je posebno istaknuto podneskom od 05.10.2006, Sud je pogrešno primjenio materijalno pravo.

U prilog ovoj tvrdnji, žalbi je priložen Izvještaj međunarodno priznate nevladine organizacije za zaštitu ljudskih prava *Amnesty International* „Crna Gora - pravo na obeštećenje i reparacije porodica nestalih lica“, objavljen 21. decembra 2006. godine, koji takođe sadrži prikaz međunarodnog prava relevantnog za predmet ovog spora, koje Sud nije primjenio u ovom predmetu.

Takođe, nejasan je i protivurječan zaključak Suda da je o nemogućnosti da se tužena ikada informiše o sudbini Alije Čardaklije logično obrazloženje dato u Odgovoru na poslaničko pitanje iz 1993. godine. Čak i da tužena ni na koji način nije saradivala sa bosanskim Srbima u ratu u Bosni i Hercegovini poslije izručivanja izbjeglica Muslimana u maju 1992. godine, nema opravdanja zbog koga tužena poslije okončanja rata u BiH, sve od 1995. do 2005. nije sprovela istragu o sudbini pok. Alije Čardaklije i o tome obavijestila tužioce. U tužbi je naglašena opšte poznata činjenica da je prilikom potpisivanja Dejtonskog sporazuma Republiku Srpsku, na čijoj teritoriji je 2005. godine pronađeno tijelo pok. Alije Čardaklije, zastupao Slobodan Milošević, tadašnji predsjednik Savezne Republike Jugoslavije, u čijem je sastavu bila tužena, te je tužena nesporno imala mogućnosti da efikasno obavi istragu i tužiocima pruži informacije o sudbini njihovog supruga, odnosno oca i brata. Na protiv, u ovom predmetu je posebno naglašeno da tužena od dana protivzakonitog hapšenja i izručenja Alije Čardaklije u koncentracioni logor u Foči, 25. maja 1992. do danas 2006. godine, nikada tužiocima nije uputila nikakvu informaciju o njegovoj sudbini, niti je sprovela efikasnu istragu o zločinu koji je nad njim izvršen, niti je tužioce pozvala da na bilo koji način učestvuju u krivičnoj istrazi ovog ratnog zločina.

Dosuđena visina naknade ne odgovara pravnoj prirodi i svrsi naknade nematerijalne štete koju su pretrpjeli tužioci, koji se i sami moraju smatrati žrtvama ratnog zločina (u skladu sa Rezolucijom Generalne skupštine UN br. 60/147, od 16.12.2005), pa se dosuđenjem ovako niskog iznosa naknade dalje narušava njihova psihička ravnoteža i intenziviraju njihovi duševni bolovi. Šteta nanijeta izvršenjem ratnog zločina, koji je doveo do prinudnog nestanka i smrti supruga, oca i brata tužilaca, kao i time što ni poslije četrnaest godina od njegovog izvršenja ovaj zločin nije istražen i kažnjen, predstavlja izuzetak koji ne obuhvataju orijentacioni stavovi Višeg suda u Podgorici na koje se Sud pozvao u presudi.

Tužioci smatraju i da je Sud pogrešno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primjenio materijalno pravo u pogledu zaposlenosti i primanja supruge, odnosno postojanja osnova za naknadu materijalne štete koju trpi zbog smrti supruga, i isuviše usko tumačio zakonski standard „trajnije zajednice života“ u slučaju brata i sestre pok. Alije Čardaklije, što je u krajnjem dovelo do odbijanja njihovih tužbenih zahtjeva.